

Izmjene dopune Ovršnog zakona i promijene u veličini zaštićenog dijela plaće

Gordana Muraja, magistra prava

Nedavne izmjene Ovršnog zakona donijele su dosta promjena, između ostaloga i promjene u veličini dijela plaće koji je zaštićen od ovrhe. Razlika u odnosu na odredbe koje su važile do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona nastaje u dva slučaja: ako ovršenik prima plaću manju od prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj te ako se radi o ovrsi radi prisilne naplate iznosa za uzdržavanje djeteta. U ovom ćemo se članku pozabaviti i promjenama kod određivanja ovrhe na plaći.

1. Uvod

Ograničenje ovrhe uređuje članak 173. Ovršnog zakona¹ koji propisuje da su od ovrhe izuzeti iznosi koji se izračunavaju od prosječnog iznosa mjesečne netoplaće isplaćene po zaposlenome u pravnim osobama u Republici Hrvatskoj za razdoblje siječanj - kolovoz tekuće godine, a koji se primjenjuje u idućoj godini.

U 2017. godini dio plaće koji je izuzet od ovrhe od 1.1.2017. izračunava se od 5.664 kune, što je podatak o prosječnom iznosu mjesečne netoplaće koji je objavio Državni zavod za statistiku u Narodnim novinama br. 102/20016. od 9.11.2016. godine.

No Izmjenama i dopunama Ovršnog zakona² koje su na snagu stupile 2.8.2017. godine promijenjena je veličina dijela plaće koji je zaštićen od ovrhe. Razlika nastaje u dva slučaja: ako ovršenik prima plaću manju od prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj te ako se radi o ovrsi radi prisilne naplate iznosa za uzdržavanje djeteta.

¹ Narodne novine, br. 112/12., ZOIZD ZPP 25/13., 93/14., Odluka USUD RH 55/16. i 73/17.

² Narodne novine, br. 73/17.

2. Obračun zaštićenog dijela plaće

Obračun dijela plaće na kojem se ovrha ne može provesti zavisi od visine plaće ovršenika i od vrste ovrhe.

Iznosi na kojima se ovrha ne može provesti utvrđeni su člankom 173. koji u prvom svom stavku na općenit način razlaže situacije kad se ovrha provodi na plaći ovršenika, u situaciji u kojoj se ne radi o ovršeniku koji ima plaću manju od prosjeka niti se radi o jednoj od ovrha za koje je predviđen manji dio koji ostaje ovršeniku.

Za ovršenike čija je plaća manja od republičkog prosjeka zaštićeni dio izračunava se od iznosa plaće, a za ovršenike čija je plaća jednaka ili veća od republičkog prosjeka izračunava se od iznosa republičkog prosjeka.

2.1. Ovršenikova plaća je najmanje 5.664,00 kn

Obračun koji zavisi od visine plaće ovršenika

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća = 5.664,00 kn	2/3 pr. n. pl. RH (= 3.776,00 kn)	sve preko 2/3 pr. n. pl. RH (> 3.776,00 kn)
Plaća > 5.664,00 kn		

Obračun koji zavisi od vrste tražbine zbog koje se ovrha provodi

Iznimka 2.1.1.) - Ako se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja ili po osnovi naknade štete zbog narušenog zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti ili po osnovi naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja od ovrhe je zaštićeno:

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća = 5.664,00 kn	1/2 pr. n. pl. RH (= 2.832,00 kn)	sve preko 1/2 pr. n. pl. RH (> 2.832,00 kn)
Plaća > 5.664,00 kn		

Iznimka 2.1.2.) - Ako se ovrha provodi radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta od ovrhe je zaštićeno:

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća = 5.664,00 kn	1/4 pr. n. pl. RH (= 1.416,00 kn)	sve preko 1/4 pr. n. pl. RH (> 1.416,00 kn)
Plaća > 5.664,00 kn		

2.2. Ovršenikova plaća manja je od 5.664,00 kn

Stavak 2. članka 173. Ovršnog zakona promijenjen je tako da se promijenio dio plaće u odredbi koja na općenit način uređuje slučaj u kojem ovršenik prima plaću koja je manja od prosječne neto plaće u RH. Do sada je od ovrhe bilo zaštićeno 2/3 plaće ovršenika, a od stupanja na snagu izmjena Ovršnog zakona od ovrhe je zaštićeno 3/4 plaće.

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća < 5.664,00 kn	3/4 plaće ovršenika	1/4 plaće ovršenika

Iznimka 2.2.1) - Stavak 2. se nije promijenio u dijelu u kojem uređuje ovrhu koja se provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja ili po osnovi naknade štete zbog narušenog zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti ili po osnovi naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja od ovrhe te je kod takvih ovrha i dalje zaštićeno 1/2 plaće:

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća < 5.664,00 kn	1/2 plaće ovršenika	1/2 plaće ovršenika

Promjene kod ovrhe radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta

Do sada stavak 2. čl. 173. nije predviđao iznimku za ovrhu radi naplate iznosa za uzdržavanje djeteta. Uređenje je bilo takvo da je ovršenicama čija je plaća veća od 5.664,00 od ovrhe zaštićena 1/4 prosječne neto plaće, odnosno 1.416,00 kn kao što smo prikazali u tablici 2.1.2., a da je ovršenicama čija je plaća manja od 5.664,00 od ovrhe bilo zaštićena 1/2 plaće.

Izmjena stavka 2 i dio koji je dodan na kraju sada uređuje da je i u slučaju da je plaća ovršenika manja od 5.664,00 kn od ovrhe zaštićena 1/4 plaće ovršenika.

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća < 5.664,00 kn	1/4 plaće ovršenika	3/4 plaće ovršenika

Sve navedeno primjenjuje se i kad se ovrha provodi na drugim primanjima koja imaju značaj jedinih stalnih novčanih primanja.

Promjene odredbi o ovrsi na plaći

Članka 197. Ovršnog zakona, koji uređuje ovrhu na plaći doživio je dopunu i sada ima sasvim novi stavak 2. Pri tome je dosadašnji stavak 2. postao stavak 3.

Za uvod treba reći da stavak 1. ovog članka propisuje da se rješenjem o ovrsi na plaći određuje pljenidba određenog dijela plaće te se poslodavcu koji ovršeniku plaću ne isplaćuje na račun kod banke nalaže da novčani iznos za koji je određena ovrha isplati ovrhovoditelju.

Dodani stavak 2. propisuje da će, iznimno od st. 1. ovog članka, rješenjem o ovrsi na plaći sud odrediti pljenidbu određenog dijela plaće i naložiti poslodavcu koji ovršeniku isplaćuje plaću na račun kod banke da novčani iznos za koji je određena ovrha radi namirenja tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja, naknade štete nastale po osnovi narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete po osnovi izgubljenoga uzdržavanja zbog smrti davatelja uzdržavanja - tzv. privilegiranih ovrha - isplati odnosno isplaćuje ovrhovoditelju nakon pravomoćnosti rješenja o ovrsi.

Zbog promjene zakonskog okvira kojim je poslodavcima naloženo da plaću mogu isplatiti jedino bezgotovinski, članak 197. zapravo je (bio) kočnica provođenju ovrhe. Naime, ako je ovršenik dao suglasnost za zapljenu dijela plaće, sredstva za namirenje vjerovnika ustežu se istovremeno s obračunom i isplaćuju osobi kojoj je dana suglasnost. Pri tome, u nekom spletu okolnosti da je ovršeniku otvoren zaštićeni račun, poslodavac onaj dio plaće koji je zaštićen od ovrhe isplaćuje na zaštićeni račun ovršenika, a na račun na kojem se provodi ovrha zapravo nema priljeva sredstava.

Istovremeno, s obzirom na zakonske uvjete, ovrhovoditeljima i njihovim zastupnicima u postupku ovrhe jasno je da nemaju zbog čega predlagati ovrhu na plaći jer će ih sud, s obzirom na odredbu st. 1. čl. 197. odbiti sa zahtjevom za ovrhu na plaći. Ovrhovoditelj koji se želio naplatiti ovrhom na plaći trebao je prvo dokazati da poslodavac ovršeniku ne isplaćuje plaću na račun kod banke. Jedini put koji bi ga do toga mogao dovesti bio je da zatraži ovrhu na novčanoj tražbini i novčanim sredstvima, da onda čeka neko vrijeme kako bi se pokazalo da ovrhu nije moguće provesti na računu kako bi dobio dokaze da poslodavac radniku plaću ne isplaćuje na račun. Tek tada je mogao zatražiti ovrhu na plaći, naravno, uz prilaganje dokaza.

Ovakvo uređenje i ovakav postupak u nezavidan položaj dovodi sve koji se ne mogu naplatiti jer ovršenik efektivno nema sredstava na računu.

Vidimo da se ovrha sada može zatražiti i na plaći ali samo ako se radi o tzv. privilegiranim ovrhama koje su u nekoliko članaka Ovršnog zakona dobile poseban položaj. Šteta je da je zakonodavac odlučio takvu mogućnost dati samo u iznimnim slučajevima jer to u nepovoljniji položaj stavlja sve druge ovrhovoditelje.

U obrazloženju promjena Vlada je u Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona³ da je cilj ove promjene *"zaštita ovrhovoditelja koji imaju tražbine radi ostvarenja djetetove tražbine uzdržavanja koje po članku 527. stavku 3. Obiteljskog zakona ("Narodne novine", broj 103/15.) imaju pravo prvenstva naplate prije ovrhe radi naplate svih*

³ KLASA: 711-01/16-01/04, URBROJ: 65-17-09

drugih tražbina neovisno o vremenu njihova nastanka, a što se nije osiguravalo dosadašnjim zakonskim uređenjem."

Točno je da se s obzirom na zakonsko uređenje bez opisanog postupka nije mogla zatražiti ovrha na plaći i ostvariti pravo prvenstva koje za uzdržavanje djeteta propisuje Obiteljski zakon. No ipak, ako je ta prednost već u tvrđena posebnim zakonom te bi u primjeni prvo trebalo poštivati upravo tu prednost, uopće nije jasno zašto je mogućnost ovrhe na plaći uskraćena drugim ovrhovoditeljima.

Razumljivo je da se ovrši za tražbinu uzdržavanja djeteta i sve ove tzv. privilegirane tražbine dade prvenstvo jer je priroda stvari takva da se u svim tim slučajevima radi o sredstvima potrebnim za život ovršenika. No ne možemo razumjeti da je svim ostalim ovrhovoditeljima uskraćena mogućnost da uopće zatraže ovrhu na plaći. Iako ova odredba nudi formalnu jednakost pred zakonom, suštinski ovrhovoditelji nisu u jednakom položaju, a pri tome ni u Konačnom prijedlogu zakona ne nalazimo argumente zbog kojih je usvojeno upravo takvo rješenje.

Bilo bi svakako dobro kad bi Vlada Republike Hrvatske, kao ovlašteni predlagač zakona, detaljnije obrazlagala ciljeve koji se žele postići pojedinim izmjenama, a osobito tim obrazloženjima dati smisao i razloge zbog kojih jednu skupinu subjekata zakon dovodi u nepovoljniji položaj od druge skupine subjekata.

Zaključno

Ovršni zakon doživio je opsežne promjene i nije ih sve moguće obraditi u jednom članku. U sljedećem nastavku pozabavit ćemo se promjenama kojima je uređeno davanje suglasnosti za zapljenu dijela plaće te obveze koje poslodavac ima kod isplate zaplijenjenog dijela.